

SHS Web of Conferences. 2021. Vol. 104. 03012. URL:
DOI:<https://doi.org/10.1051/shsconf/202110403012> (дата звернення: 12.11.2025).

DOI:

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА У КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ:
МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР**

*Стребкова Д. В., концертмейстер
Науменко І. В., концертмейстер*

Вінницький державний педагогічний університет
ім. Михайла Коцюбинського

***Анотація.** У статті розглядається проблема модернізації підготовки вчителів музичного мистецтва в умовах упровадження компетентнісного підходу та євроінтеграційних процесів. Здійснено аналіз компетентнісної парадигми у мистецькій освіті, охарактеризовано провідні міжнародні моделі підготовки вчителів музичного мистецтва, визначено напрями модернізації української системи педагогічної мистецької освіти.*

***Ключові слова:** мистецька освіта, учитель музичного мистецтва, компетентнісний підхід, міжнародний досвід, професійна компетентність.*

***Abstract.** The article addresses the problem of modernizing music teacher training in the context of implementing the competence-based approach and ongoing European integration processes. The competence paradigm in arts education is analyzed, leading international models of music teacher education are characterized, and the directions for modernizing Ukraine's system of pedagogical arts education are identified.*

***Keywords:** arts education, music teacher, competence-based approach, educational modernization, professional competence.*

Сучасний етап розвитку освіти характеризується інтенсивними процесами оновлення змісту, форм і технологій професійної підготовки майбутніх педагогів, що зумовлено глобалізаційними тенденціями, євроінтеграційними орієнтирами України та переходом до компетентнісної парадигми освіти. У цих умовах особливої актуальності набуває проблема модернізації мистецької освіти, яка покликана не лише забезпечити високий рівень професійної підготовки вчителя, а й сформувати його як творчу,

духовно зрілу, культурно мобільну особистість, здатну до інноваційної діяльності в освітньому просторі. Тому «важливим питанням сучасної вітчизняної освіти є соціальне замовлення на фахівців, підготовлених до самостійного розв'язання проблем колективного культуротворення, з почуттям причетності до своєї країни, народу, людства в цілому. Саме майбутній учитель музики має усвідомлювати свою місію транслятора культурного потенціалу суверенної України. Він покликаний послідовно виховувати, плекати духовний світ дітей, крок за кроком будувати храм їх музичної культури» [2, с. 152]. Це зумовлює необхідність перегляду завдань, змісту й методик підготовки вчителів музичного мистецтва на основі врахування міжнародних стандартів і кращих освітніх практик, що ґрунтуються на компетентнісному підході.

Переорієнтація сучасної освіти на принципи компетентнісного підходу є відповіддю на суспільну потребу у фахівцях, які не лише володіють знаннями, а й здатні ефективно їх застосовувати у професійній діяльності. У контексті мистецької освіти це передбачає перехід від знаннєвої моделі навчання до моделі, у центрі якої перебуває формування професійно-педагогічних, художньо-творчих і соціокультурних компетентностей майбутнього вчителя. Адже, важливим є «формування соціокультурного освітнього середовища у ЗВО, що визначається рядом складних елементів, які відображають соціальні, культурні, ціннісні та психологічні компоненти» [10, С. 264-275].

Компетентнісний підхід, на думку дослідників (І. Барановська, Р. Добровольська, Ю. Якименко [1], Л. Василевська-Скупа [2], В. Галузяк [3], Л. Онофрійчук [4], І. Сідорова [5] та ін.), виступає методологічною основою формування інтегрованого досвіду майбутніх фахівців, який поєднує знання, уміння, цінності, здатність до рефлексії та творчого самовираження. В. Галузяк розглядає педагогічну компетентність як інтегральну властивість особистості педагога, що набувається у процесі професійної підготовки, ґрунтується на засвоєних знаннях, уміннях і навичках та виступає передумовою успішного виконання педагогічної діяльності [3, с. 63]. У музично-педагогічній підготовці компетентність слід розглядати як єдність когнітивного, виконавського, методичного та художньо-ціннісного компонентів, що забезпечують цілісне професійне становлення майбутнього вчителя.

Компетентнісний підхід, на нашу думку, повинен поєднувати і сучасні технології навчання фахівців у галузі музично-педагогічної освіти такі як, «диференційоване, проблемне навчання, ігрові та інформаційні технології навчальної діяльності. Дані технології слугують одним із нових шляхів успішної підготовки фахівців у галузі мистецької освіти у вищій школі» [6, С.22-27].

Система підготовки вчителів музичного мистецтва у світовій практиці має багаторівневий і варіативний характер, що зумовлено культурними традиціями, освітніми пріоритетами та національними політиками різних країн. Попри це, можна виокремити деякі спільні тенденції, що визначають сучасний вектор розвитку музично-педагогічної освіти: впровадження компетентнісного підходу, орієнтація на практико-діяльнісний зміст навчання, міждисциплінарність і креативність освітнього процесу. У країнах Європейського Союзу (Нідерланди, Німеччина, Польща, Фінляндія) підготовка вчителів музичного мистецтва ґрунтується на концепції безперервного професійного розвитку, в контексті якої майбутній педагог виступає активним суб'єктом власної освіти. Значна увага приділяється розвитку рефлексивної компетентності, здатності осмислювати власну педагогічну діяльність і вдосконалювати її на засадах дослідницького підходу. Освітні програми поєднують академічні курси з інтенсивною практикою в школах, участю у творчих проєктах і мистецьких лабораторіях. У Фінляндії, наприклад, підготовка вчителя музичного мистецтва передбачає високий рівень автономії університетів у визначенні змісту освіти, що дає змогу адаптувати програми до потреб конкретних регіонів та освітніх закладів. У Польщі акцент робиться на поєднанні академічної музичної освіти з практичними навичками роботи із дітьми різного віку, розвитку вокально-хорової культури та музичної інклюзії.

У закладах вищої освіти США та Канади активно впроваджується філософія практико-орієнтованого навчання, запропонована Д. Елліот, котра розглядає музичну освіту як процес активного залучення до створення, інтерпретації та оцінки музичних творів [7]. Завдяки цьому підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва поєднує інструментально-виконавську майстерність, педагогічні інновації та міжкультурний компонент.

Характерною особливістю сучасних зарубіжних моделей підготовки вчителів музичного мистецтва є акцент на інтеграції мистецьких дисциплін – поєднанні музики з театром, танцем, візуальними мистецтвами, медіа. Такі підходи сприяють формуванню креативного мислення та розширенню педагогічного інструментарію майбутніх учителів. Разом з тим, міждисциплінарна інтеграція сприяє вирішенню типових завдань професійно-педагогічного спрямування та орієнтує на навчально-виховну, науково-методичну, культурно-просвітницьку професійну діяльність [11]. Крім того, широко практикується співпраця університетів з культурними інституціями (оркестрами, філармоніями, мистецькими студіями), що забезпечує набуття студентами досвіду реальної творчої діяльності.

Модернізація підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва потребує системного оновлення змісту, методів і форм організації освітнього процесу на основі компетентнісного підходу, який забезпечує не лише оволодіння музично-теоретичними знаннями, а й формування здатності творчо їх застосовувати у педагогічній практиці.

Науковці зосереджують увагу на аналізі сучасних підходів до підготовки майбутніх фахівців у галузі мистецької освіти. У їхніх дослідженнях простежується прагнення визначити найбільш ефективні методологічні орієнтири для організації навчального процесу [5].

Одним із ключових напрямів вдосконалення підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в Україні має стати імплементація міжнародних освітніх стандартів, зокрема положень Європейської рамки кваліфікацій (EQF) і принципів проєкту «Гармонізація освітніх структур у Європі» [9]. Це дасть змогу узгодити результати навчання з європейськими рівнями компетентності, забезпечити прозорість і мобільність освітніх програм, створити умови для академічного та професійного визнання випускників.

Використання міжнародного досвіду підготовки вчителів музичного мистецтва є ключовою умовою підвищення якості української мистецької освіти та забезпечення її відповідності сучасним світовим тенденціям. У міжнародному досвіді напрацьовано широкий спектр ефективних освітніх моделей, спрямованих на розвиток педагогічної креативності, міжкультурної комунікації та використання інноваційних технологій у музично-педагогічній освіті. Адаптація цих підходів до українського контексту відкриває широкі

НАУКОВИЙ АЛЬМАНАХ МИСТЕЦТВА ТА ОСВІТИ
Міжнародна науково-практична онлайн-конференція
«Мистецька освіта: виклики та перспективи»

перспективи для оновлення змісту, методів і організаційних форм підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Модернізація підготовки вчителів музичного мистецтва є необхідною умовою підвищення якості мистецької освіти в Україні в умовах глобалізації, євроінтеграційних процесів і становлення компетентнісної парадигми. Перехід від знаннєвої до компетентнісної моделі освіти зміщує акценти з передачі теоретичних знань на формування здатності майбутнього вчителя музичного мистецтва діяти творчо, рефлексивно й ефективно у реальних педагогічних ситуаціях.

Модернізація української системи підготовки вчителів музичного мистецтва має бути спрямована на оновлення змісту й структури освітніх програм відповідно до європейських стандартів і компетентнісної парадигми; посилення практико-орієнтованого та проєктного навчання; розвиток цифрової, міжкультурної та креативної компетентностей; інтеграцію міжнародного досвіду через академічну мобільність і спільні освітні програми.

Список використаних джерел:

1. Барановська І., Добровольська Р., Якименко Ю. Методологічні засади формування культурної компетентності майбутніх учителів мистецтва за просвітницько-мотиваційним критерієм. *Освітологічний дискурс*. 2024. Вип. 45 (2). С. 79-88. doi:10.28925/2312-5829.2024.2.10.
2. Василевська-Скупа Л. П. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва : [монографія]. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2014. 208 с.
3. Галузяк В. М. Поняття компетентності в контексті визначення професійних вимог до особистості педагога. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2017. Випуск 50. С. 59-69.
4. Онофрійчук Л. М. Формування естетико-комунікативної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2014. Вип. 42. С. 236-240.
5. Сідорова, І. С., Мартиновська, О. О. Підготовка фахівців мистецької освіти: аналіз сучасних дослідницьких підходів. 2024. URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/bitstreams/f76bbe3e-5b58-4b05-95f3-0b2f87917647/download>
6. Стребкова Д.В., Сідорова І.С., Науменко І.В. Реалізація інноваційних технологій професійної підготовки майбутніх учителів у галузі мистецької освіти. Формування професіоналізму фахівця в мистецькій та технологічній освіті: теорія, досвід, проблеми:

НАУКОВИЙ АЛЬМАНАХ МИСТЕЦТВА ТА ОСВІТИ
Міжнародна науково-практична онлайн-конференція
«Мистецька освіта: виклики та перспективи»

збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля». (1), 2021. С. 22-27
<https://dspace.vspu.edu.ua/bitstreams/eddc33d4-68c4-4965-ae43-3062ac985058/download>

7. Швець І. Б. Удосконалення процесу фахової підготовки вчителів музичного мистецтва. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. 2015. Вип.43. С. 505-509.

8. Elliott, D. J. (1995). *Music matters: A new philosophy of music education*. New York, NY: Oxford University Press.

9. Lasauskienė, J., & Rauduvaitė, A. (2013). Designing music teacher competences in the European Qualifications Framework. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 83, 180–184.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.035>.

10. Dumchak, I., Kachmar, O., Mochalova, N., Oleksandrenko, K., & Sidorova, I. (2024). Socio-cultural factors influencing students' learning experience: a crosscultural study. *Revista Eduweb*, 18(3), 264-275. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.03.20>

11. Skoryk, T., Dorohan, I., Demchyk, K., Sidorova, I., & Strebkova, D. (2024). International exchanges and cooperation in art education in Ukraine: challenges and opportunities. *Multidisciplinary Reviews*, 6: 2023 spe 001. Retrived from: <https://malque.pub/ojs/index.php/mr/article/view/1768>.

DOI:

**ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ
МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ДО ПУБЛІЧНИХ ВИСТУПІВ**

Шпортій М.А., викладач

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

Анотація. У статті розкрито сутність психологічної готовності здобувачів мистецької освіти до публічних виступів. Проаналізовано психологічні чинники, що впливають на формування сценічної впевненості, подолання хвилювання, розвиток саморегуляції та емоційної стійкості. Визначено структурні компоненти психологічної готовності – мотиваційний, емоційно-вольовий, когнітивний та діяльнісний. Обґрунтовано педагогічні умови розвитку психологічної готовності: створення позитивного навчально-творчого середовища, поступове ускладнення виконавських завдань, використання тренінгових та релаксаційних методик, формування навичок саморефлексії.